

**MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ
W CZĘSTOCHOWIE**

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
W CZĘSTOCHOWIE ZA ROK 2023**

Częstochowa, marzec 2024 r.

Spis treści

WSTĘP	3
I. STRUKTURA WYDATKÓW ZA 2023 ROK I DOCHODZENIE NALEŻNOŚCI	5
II. DZIAŁANIA Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ	8
III. DZIAŁANIA W ZAKRESIE POMOCY MATERIALNEJ O CHARAKTERZE SOCJALNYM DLA UCZNIÓW	12
IV. DZIAŁANIA ZAPOBIEGAJĄCE ZJAWISKU PRZEMOCY DOMOWEJ	12
V. DZIAŁANIA W ZAKRESIE PRACY ŚRODOWISKOWEJ	13
VI. DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB UBOGICH, BEZDOMNYCH I ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	15
VII. DZIAŁANIA NA RZECZ OBYWATELI UKRAINY Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ, WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ	20
VIII. DZIAŁANIA PODEJMOWANE W CENTRUM POMOCY DZIECKU NIEPEŁNOSPRAWNEMU I JEGO RODZINIE	21
IX. DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ I OSÓB STARSZYCH	22
X. WYPŁACANIE WYNAGRODZENIA ZA SPRAWOWANIE OPIEKI	28
XI. REALIZACJA PROJEKTÓW WSPÓŁFINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ	29
XII. WYKAZ POTRZEB W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ, WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA 2024 ROK	33
WYKAZ TABEL	36

WSTĘP

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie, wypełniając obowiązek wynikający z art. 110 ust. 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, składa coroczne sprawozdanie z działalności. Dokument przedstawia efekty zrealizowanych w minionym roku zadań, w szczególności w oparciu o ustawę o pomocy społecznej, ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawę o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawę o systemie oświaty, ustawę o zatrudnieniu socjalnym, ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz ustawę o ochronie zdrowia psychicznego.

Misja Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie została ukierunkowana na aktywizowanie środowisk lokalnych, rozwijanie usług społecznych, współpracę międzysektorową, wdrażanie nowoczesnych metod i narzędzi pracy na rzecz poprawy jakości życia mieszkank i mieszkańców Częstochowy. Do zadań priorytetowych MOPS uznać należy działania ukierunkowane na:

- tworzenie warunków do prawidłowego funkcjonowania rodziny,
- zapewnienie miejsc w pieczy instytucjonalnej dzieciom pozbawionym opieki i wychowania ze strony rodziny biologicznej,
- finansowanie pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej,
- umacnianie wśród rodzin postaw aktywności i przedsiębiorczości mających na celu zmianę stylu życia,
- przeciwdziałanie i niwelowanie skutków negatywnych zjawisk społecznych,
- usamodzielnianie klientów pomocy społecznej poprzez aktywizację zawodową i społeczną,
- wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych,
- zaspokajanie potrzeb rodzin i osób, które nie mogą ich zaspokoić we własnym zakresie,
- wzmocnienie współpracy z podmiotami działającymi w obszarze pomocy społecznej oraz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- tworzenie osobom niepełnosprawnym warunków umożliwiających samodzielne funkcjonowanie w społeczeństwie.

W celu lepszego wykorzystania posiadanych zasobów w skutecznej i komplementarnej pracy na rzecz osób i grup wymagających włączenia społecznego i wsparcia, kontynuowano model oddzielenia zadań administracyjnych od pracy socjalnej oraz świadczenia usług socjalnych. W realizacji zadań spoczywających na Ośrodku kładziono szczególny nacisk na zapewnienie najwyższej jakości świadczonych usług oraz form wsparcia adekwatnych do potrzeb mieszkańców Częstochowy.

Ośrodek skutecznie wykorzystywał środki zewnętrzne do realizacji swoich zadań, w efekcie rozbudowując ofertę wsparcia, wdrażając nowatorskie, zindywidualizowane wsparcie dla mieszkańców,

rodzin i społeczności lokalnych. Realizowano projekt „Usługi społeczne na rzecz ograniczenia skutków kryzysu wywołanego konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy – Gmina Miasto Częstochowa – cz. 3”. Szczególny wymiar miała również współpraca z organizacjami pozarządowymi, związana z realizacją projektów partnerskich przy wykorzystaniu funduszy unijnych, tj. m.in. projektu „Przyszłość to My – CIS rozwój”, „Akcja – Aktywizacja II” i „Rodzina, razem możemy więcej”.

W sprawozdaniu przedstawiono potrzeby w zakresie pomocy społecznej oraz w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, służące poprawie jakości funkcjonowania jednostki w 2024 r.

I. STRUKTURA WYDATKÓW ZA 2023 ROK I DOCHODZENIE NALEŻNOŚCI

Zadania realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie finansowano ze środków miasta Częstochowy, dotacji celowych Wojewody Śląskiego, środków PFRON, budżetu państwa, środków Funduszu Pomocy, środków Funduszu Pracy oraz środków pozyskiwanych z innych źródeł, w tym Europejskiego Funduszu Społecznego. W 2023 r. na realizację statutowych zadań wydatkowano ogółem kwotę 75 534 131 zł. Dodatkowo wydatkowano środki pozabudżetowe w kwocie 52 442 zł pozyskane z Funduszu Solidarnościowego w ramach realizacji programów „Opieka wychowawcza” oraz „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”.

Tabela 1

Dane dotyczące wydatków zrealizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie w 2023 roku

Rozdział	Nazwa zadania	Źródło finansowania	Plan finansowy [zł]	Wydatki [zł]	Wykonanie [%]
85154	obsługa organizacyjno-techniczna Zespołu Interdyscyplinarnego (Sekcja Pomocy Specjalistycznej dla Rodzin Zagrożonych Przemocą)	fundusz alkoholowy	408 005	383 101	93,90
85195	udzielanie świadczeń zdrowotnych dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego	dotacja celowa	211 489	201 549	95,30
85202	domy pomocy społecznej	budżet gminy	18 094 729	17 957 910	99,24
85203	Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie	budżet gminy	74 371	59 189	79,59
85213	opłacanie składki na ubezpieczenie zdrowotne z budżetu państwa za osoby uprawnione pobierające zasiłek stały	dotacja celowa	849 444	840 240	98,92
85214	zasiłki celowe	budżet gminy	1 640 000	1 536 829	93,71
85214	zasiłki okresowe	dotacja celowa	1 254 969	1 254 864	99,99
85216	zasiłki stałe	dotacja celowa	8 368 698	8 277 589	88,36
85219	Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie	budżet gminy	2 516 388	2 379 262	94,55
85219	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	budżet gminy	20 676 562	19 592 300	94,76
85219	Sekcja Pomocy Osobom z Niepełnosprawnością	budżet gminy	813 168	715 614	88,00
85219	Sekcja Pomocy Osobom z Niepełnosprawnością	środki PFRON	187 000	187 000	100,00
85219	koszty obsługi programu „Aktywny Samorząd”	środki PFRON	189 171	176 657	93,38
85219	dofinansowanie wynagrodzeń MOPS	dotacja celowa	2 265 215	2 265 215	100,00
85219	dodatek po 400 zł dla pracowników socjalnych	dotacja celowa	264 683	264 683	100,00
85219	dofinansowanie wynagrodzeń MOPS wkład własny	budżet gminy	632 475	632 475	100,00
85219	wynagrodzenie dla opiekunów prawnych	dotacja celowa	298 772	297 415	89,50

Rozdział	Nazwa zadania	Źródło finansowania	Plan finansowy [zł]	Wydatki [zł]	Wykonanie [%]
	i koszty obsługi zadania				
85220	mieszkania chronione	budżet gminy	213 757	136 642	63,92
85230	pomoc państwa w zakresie dożywiania	dotacja celowa	1 582 512	1 493 963	94,40
85230	pomoc państwa w zakresie dożywiania - wkład własny	budżet gminy	1 057 236	998 203	94,42
85231	zapewnienie posiłku dla dzieci i młodzieży - Ukraina	Fundusz Pomocy	24 589	22 562	91,76
85231	zasiłki okresowe dla obywateli Ukrainy	Fundusz Pomocy	2 485	2 485	100,00
85231	sprawienie pogrzebu obywatelom Ukrainy	Fundusz Pomocy	3 024	3 024	100,00
85231	opłacanie składek zdrowotnych za obywateli Ukrainy	Fundusz Pomocy	28 111	27 338	97,25
85231	stypendia i zasiłki szkolne dla uczniów - Ukraina	Fundusz Pomocy	45 160	21 130	46,79
85231	zasiłki stałe dla obywateli Ukrainy	Fundusz Pomocy	14 316	13 994	97,75
85231	zasiłki celowe dla obywateli Ukrainy	Fundusz Pomocy	180	180	100,00
85231	rodzinne formy pieczy zastępczej dziecka będącego obywatelem Ukrainy	Fundusz Pomocy	8 673	7 534	86,87
85231	pomoc dla cudzoziemców	dotacja celowa	100	100	100,00
85295	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	budżet gminy	3 900	3 050	78,21
85295	świadczenia społeczne dla kuratorów osób ubezwłasnowolnionych	budżet gminy	66 716	66 677	99,94
85295	udzielenie tymczasowego schronienia osobom w kryzysie bezdomności	budżet gminy	4 997 056	4 898 912	98,04
85295	„Akcja – Aktywizacja II” – budżet państwa	budżet państwa	1 516	317	20,89
85295	„Akcja – Aktywizacja II” – dotacja EFS	środki EFS	12 884	2 691	20,89
85295	„Usługi społeczne na rzecz ograniczenia skutków kryzysu wywołanego konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy” – dotacja EFS	środki EFS	359 079	359 075	100,00
85295	„Usługi społeczne na rzecz ograniczenia skutków kryzysu wywołanego konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy” – wkład własny	budżet gminy	63 367	63 366	100,00
85295	„Przyszłość to My – CIS rozwój” – budżet państwa	budżet państwa	13 298	13 038	98,05
85295	„Przyszłość to My – CIS rozwój” – dotacja EFS	środki EFS	113 037	110 828	98,05
85324	Sekcja Pomocy Osobom z Niepełnosprawnością	budżet gminy	18 709	18 708	99,99
85324	koszty obsługi programu „Aktywny Samorząd”	środki PFRON	28 904	28 862	99,85
85334	pomoc dla repatriantów	budżet gminy	7 765	7 588	97,72
85415	edukacyjna opieka wychowawcza	dotacja celowa	320 656	256 632	80,03
85415	edukacyjna opieka wychowawcza - wkład własny	budżet gminy	113 414	64 158	56,57
85504	wspieranie rodziny	budżet gminy	1 000	0	0,00
85508	rodziny zastępcze - zadanie gminy	budżet gminy	1 753 571	1 723 350	98,28
85508	rodziny zastępcze - zadanie powiatu	budżet gminy	6 658 064	6 261 183	94,04

Rozdział	Nazwa zadania	Źródło finansowania	Plan finansowy [zł]	Wydatki [zł]	Wykonanie [%]
85508	dofinansowanie wynagrodzeń wraz z pochodnymi przysługującym zawodowym rodzinom zastępczym i rodzinnym domom dziecka	Fundusz Pracy	266 000	264 100	99,29
85508	finansowanie pobytu dzieci cudzoziemców umieszczonych w pieczy zastępczej	dotacja celowa	10 218	10 218	100,00
85510	placówki opiekuńczo-wychowawcze - zadanie gminy	budżet gminy	484 646	478 891	98,81
85510	placówki opiekuńczo-wychowawcze - zadanie powiatu	budżet gminy	1 175 805	1 153 440	98,10
			78 194 887	75 534 131	96,60
w tym:					
fundusz alkoholowy			408 005	383 101	
budżet gminy			61 062 699	58 747 747	
dotacje celowe			15 426 756	15 162 468	
środki PFRON			405 075	392 519	
środki unijne			485 000	472 594	
budżet państwa			14 814	13 355	
Fundusz Pomocy			126 538	98 247	
Fundusz Pracy			266 000	264 100	

W roku sprawozdawczym wystawiono upomnienia i wezwania do zapłaty w wysokości 1 742 438 zł. Na powyższą kwotę składały się należności wynikające z ustawy o pomocy społecznej w wysokości 217 045 zł oraz należności wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w wysokości 1 525 393 zł. Wystawiono tytuły wykonawcze na kwotę 1 956 991 zł, z czego 245 444 zł to należności wynikające z ustawy o pomocy społecznej i 1 711 547 zł to należności wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Wydano 63 decyzje umarzające koszty upomnienia na kwotę 1 116 zł. Wystawiono 3 wezwania do zapłaty w sprawach cywilnych na podstawie umów cywilnoprawnych na łączną kwotę 25 000 zł.

Wezwania do zapłaty, upomnienia oraz tytuły wykonawcze wynikające z ustawy o pomocy społecznej dotyczyły:

- nienależnie pobranego świadczenia w postaci zasiłku (stałego, okresowego, celowego),
- nienależnie pobranego świadczenia w postaci świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności,
- nieuiszczonej opłaty za udzieloną pomoc w postaci usług opiekuńczych,
- nieuregulowanej opłaty za udzieloną pomoc w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych,
- należności z tytułu nieuregulowanych opłat za udzieloną pomoc w formie pobytu w ośrodku wsparcia,
- należności za udzieloną pomoc społeczną w postaci schronienia,
- zwrotu należności za pobyt w domu pomocy społecznej.

Wezwania do zapłaty, upomnienia oraz tytuły wykonawcze wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dotyczyły:

- opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej,
- nienależnie pobranego świadczenia pieniężnego w pieczy zastępczej (pomoc na kontynuowanie nauki, świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej, świadczenie związane z opieką i wychowaniem dziecka przez dom rodzinny, świadczenie na remont lokalu przez dom rodzinny).

Tabela 2

Dane dotyczące dochodzenia należności

Podstawa dochodzenia należności	Liczba dłużników	Liczba upomnień i wezwań do zapłaty	Liczba tytułów wykonawczych
należności wynikające z ustawy o pomocy społecznej	905	103	89
należności wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	2 618	106	137
należności wynikające z ustawy o systemie oświaty	43	-	-

II. DZIAŁANIA Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

Do zadań realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie w zakresie pieczy zastępczej w minionym roku należało zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom pozbawionym opieki i wychowania ze strony rodziców biologicznych, w szczególności poprzez: finansowanie pobytu dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej oraz przygotowanie skierowań dzieciom do placówek opiekuńczo-wychowawczych, prowadzenie ewidencji dzieci kierowanych do placówek opiekuńczo-wychowawczych, systematyczne analizowanie stopnia wykorzystania miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie miasta Częstochowy, a także współpracę z instytucjami działającymi w obszarze pomocy dziecku i rodzinie. W 2023 r. obsługiwano 51 umów zawartych z rodzinami zastępczymi zawodowymi i prowadzącymi rodzinny dom dziecka oraz osobami zatrudnionymi do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich. Realizowano 104 porozumienia z powiatami w sprawie ponoszenia wydatków na opiekę i wychowanie dzieci w pieczy zastępczej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie promował opracowaną przez siebie kampanię społeczną „Pomóż superbohaterom znowu stać się dziećmi”, której głównym elementem był spot filmowy. Kampania otrzymała wyróżnienie „Kryształy PR” w kategorii „Najlepsza kampania promocyjno-informacyjna spółki samorządowej” przyznane 22 listopada 2023 r., w ramach XVIII Konferencji PR w Samorządzie i Administracji Państwowej.

Tabela 3**Dane dotyczące rodzinnej pieczy zastępczej**

Rodzinną pieczą zastępczą	Liczba
rodziny zastępcze	218
w tym:	
rodziny zastępcze spokrewnione	149
rodziny zastępcze niezawodowe	55
rodziny zastępcze zawodowe	14
dzieci przebywające w rodzinach zastępczych	293
w tym:	
w rodzinach zastępczych spokrewnionych	186
w rodzinach zastępczych niezawodowych	66
w rodzinach zastępczych zawodowych	41
rodzinne domy dziecka	6
dzieci przebywające w rodzinnym domu dziecka	39

Tabela 4**Dane dotyczące świadczeń**

Rodzaj świadczenia	Liczba decyzji
świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej i w rodzinnym domu dziecka	692
świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	59
świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	11
świadczenie na utrzymanie lokalu mieszkalnego	74
dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	53
świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu	19
świadczenie na pokrycie innych niezbędnych i nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dzieci i funkcjonowaniem rodzinnych domów dziecka	10

Tabela 5**Dane dotyczące umieszczenia dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych**

liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych na terenie miasta	9
liczba umieszczonych dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w trakcie roku 2023 na podstawie skierowań wydanych i niezrealizowanych w 2022 r., wydanych w trakcie 2023 r. oraz w trybie interwencyjnym	41
liczba przebywających dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	119

Tabela 6**Dane dotyczące skierowań do placówek opiekuńczo-wychowawczych**

Nazwa instytucji	Liczba skierowań wydanych	Liczba skierowań zrealizowanych
Katolicka Placówka Wychowawcza „Nasz Dom”	6	5
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Przystanek Empatia”	11	11
Dom Wsparcia Dla Dzieci i Młodzieży Nr 2	8	5
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Amicus”	4	4
Całodobowa Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza typu socjalizacyjnego „Przystanek Bardo”	2	1
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Amicus-Ludowa”	5	5
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Amicus-Legionów”	2	2
Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego z siedzibą w Częstochowie przy ul. Kolorowej 82	0	0
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Słoneczna Przystań”	2	2
Razem	40	35

W roku sprawozdawczym zaobserwowano wzmożony napływ postanowień sądu w sprawie umieszczenia dzieci w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Niestety przerósł on możliwości i posiadany zasób miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie miasta. Na podstawie analizy przebiegu procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej na terenie miasta Częstochowy, dotychczasowego napływu dzieci do instytucjonalnej pieczy, nie można było przewidzieć, iż taka sytuacja będzie miała miejsce. Znaczny wzrost napływających zarządzeń opiekuńczych zauważono od miesiąca maja, bowiem od maja do lipca sąd orzekł o umieszczeniu 29 dzieci w pieczy, przy czym do kwietnia 16 dzieci i od sierpnia do grudnia 16 dzieci. W wyniku intensywnie podejmowanych działań przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie, współdziałania z organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej – Stowarzyszeniem na rzecz pomocy dziecku i rodzinie „DLA RODZINY”, sądem rodzinnym oraz innymi powiatami, na 61 dzieci, wobec których trakcie roku 2023 sąd orzekł o zabezpieczeniu w pieczy zastępczej, na koniec 2023 r. 14 dzieci oczekiwało na miejsce w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W przypadku trojga spośród nich, sąd o umieszczeniu w pieczy zastępczej orzekł w 2022 r. Małoletnich tych, pomimo orzeczonego przymusowego odebrania, nie udało się kuratorowi doprowadzić do wyznaczonej placówki. Z uwagi na powyższe, na ich miejsce skierowano do placówki inne dzieci. Wobec kolejnej trójki dzieci (rodzeństwa), które nie ukończyły 10. roku życia, sąd orzekł umieszczenie w pieczy instytucjonalnej z uwagi na brak możliwości zabezpieczenia ich w rodzinnej pieczy zastępczej. W związku z niemożnością zapewnienia wszystkim dzieciom miejsca w placówce opiekuńczo-wychowawczej, MOPS rekomendował potrzebę ogłoszenia konkursu ofert na realizację zadania na prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej.

W związku z pobytem dzieci w pieczy zastępczej, uczestniczono w 78 Zespołach ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz w 4 Zespołach ds. oceny sytuacji dziecka

umieszczonego przez sąd w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym. Uczestniczono również w 3 Zespołach kwalifikujących kandydatów na rodziców zastępczych. Ponadto, w związku z pobytem dzieci w pieczy zastępczej, ustalano u rodziców biologicznych opłatę za pobyt dzieci w pieczy zastępczej, występowało z pozwami o zasądzenie alimentów od rodziców dzieci przebywających w pieczy zastępczej. W trakcie roku sprawozdawczego skierowano do sądu 24 pozwy o zasądzenia alimentów.

Tabela 7

Dane dotyczące opłaty rodziców za pobyt dziecka w pieczy zastępczej

Rodzaj decyzji	Liczba decyzji
ustalenie opłaty	151
odstąpienie od ustalenia opłaty	200
umorzenie opłaty	85
odmowa odstąpienia od ustalenia opłaty	2

Osobom usamodzielnianym, po opuszczeniu pieczy zastępczej, zapewniano pomoc w szczególności poprzez: udzielanie pomocy finansowej na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie oraz pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w pięciu mieszkaniach treningowych będących w zasobach Ośrodka.

Tabela 8

Dane dotyczące usamodzielnienia wychowanków

Rodzaj udzielonej pomocy wychowankom z rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba decyzji	Liczba osób
pomoc na usamodzielnienie	27	27
pomoc na kontynuowanie nauki	82	57
pomoc na zagospodarowanie – w tym w formie rzeczowej	30	30
pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym pobyt w mieszkaniu treningowym	22	4
ilość osób objętych pracą socjalną i poradnictwem	-	4
Rodzaj udzielonej pomocy wychowankom z instytucjonalnej pieczy zastępczej	Liczba decyzji	Liczba osób
pomoc na usamodzielnienie	8	8
pomoc na kontynuowanie nauki	74	48
pomoc na zagospodarowanie – w tym w formie rzeczowej	10	10
pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym pobyt w mieszkaniu treningowym	18	12
ilość osób objętych pracą socjalną i poradnictwem	-	12

Wspierano organizacje pozarządowe w realizacji zleconych im zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, między innymi poprzez monitoring realizacji zadania zleconego oraz wizytowanie podmiotów. W minionym roku przeprowadzono 10 monitoringów w podmiotach, którym zlecono realizację zadań z zakresu pieczy zastępczej pn. „Opieka oraz wychowanie dzieci

i młodzieży w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych” oraz „Realizacja zadań w zakresie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dla Miasta Częstochowy przewidzianych dla Częstochowskiego Centrum Wsparcia Rodziny” oraz 1 wizytację w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego prowadzonej przez miasto Częstochowa. Natomiast 28 monitoringów przeprowadzono w podmiotach, którym zlecono zadania z zakresu wspierania rodziny pn. „Zapewnienie wsparcia rodzinie poprzez objęcie dziecka opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego”. Zadaniem MOPS, oprócz monitorowania zadań zleconych z obszaru wspierania rodziny, było wydawanie zezwoleń na prowadzenie placówki wsparcia dziennego. W roku sprawozdawczym wydano 2 takie zezwolenia. Na terenie miasta, w roku 2023 funkcjonowało 14 placówek wsparcia dziennego działających w ramach zadań zleconych przez gminę, które dysponowały 367 miejscami.

Tabela 9

Dane dotyczące wspierania rodziny, pomocy w opiece i wychowaniu

placówki wsparcia dziennego	14
w tym w formie:	
opiekuńczej	9
specjalistycznej	6
liczba miejsc w placówkach wsparcia dziennego	367

III. DZIAŁANIA W ZAKRESIE POMOCY MATERIALNEJ O CHARAKTERZE SOCJALNYM DLA UCZNIÓW

W roku sprawozdawczym pomoc w formie stypendium szkolnego i zasiłku szkolnego otrzymało 363 uczniów, w tym 347 uczniów w formie stypendium szkolnego i 16 uczniów w formie zasiłku szkolnego. Na wspomnianą pomoc wydatkowano 320 790 zł, w tym na stypendia szkolne kwotę 311 690 zł i na zasiłki szkolne 9 100 zł.

Ponadto pomoc z Funduszu Pomocy dla obywateli Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, otrzymało 39 uczniów. Wydatkowano na ten cel kwotę 31 617 zł.

IV. DZIAŁANIA ZAPOBIEGAJĄCE ZJAWISKU PRZEMOCY DOMOWEJ

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Częstochowie w ramach działań zapobiegających zjawisku przemocy domowej świadczone pomoc specjalistyczną w formie indywidualnej terapii krótkoterminowej w nurcie terapii skoncentrowanej na rozwiązaniach. W 2023 r. z tej formy pomocy skorzystały 3 osoby. Przeprowadzono konsultacje telefoniczne i osobiste dotyczące rozwiązywania problemu przemocy domowej. Prowadzono pracę socjalną w 555 rodzinach dotkniętych przemocą. Podjęto 47 działań interwencyjnych w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia osób doświadczających przemocy domowej. Wszczęto 30 Niebieskich Kart na skutek podejmowanych interwencji przez pracowników socjalnych Sekcji Pomocy Specjalistycznej dla Rodzin Zagrożonych Przemocą

oraz 44 Niebieskie Karty na skutek podejmowanych interwencji przez pozostałych pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie.

Ponadto zapewniano obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej na terenie miasta Częstochowy. Współpracowano z członkami Zespołu Interdyscyplinarnego. Omawiano bieżące sprawy Zespołu oraz dalsze działania na rzecz rodzin dotkniętych przemocą, w ramach współpracy pomiędzy podmiotami, których przedstawiciele stanowią skład Zespołu. Pracownicy Sekcji Pomocy Specjalistycznej dla Rodzin Zagrożonych Przemocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, jako koordynatorzy grup roboczych (od 1 stycznia do 20 września 2023 r.), a po zmianie ustawy grup diagnostyczno-pomocowych (od 21 września do 31 grudnia 2023 r.), podejmowali działania związane z koordynacją pracy członków tych grup w ramach procedury „Niebieskie Karty”. W roku sprawozdawczym powołano 311 grup roboczych oraz 116 grup diagnostyczno-pomocowych. Do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 559 Niebieskich Kart, natomiast 128 Kart pozostało w prowadzeniu na 2023 r. z lat poprzednich. Zakończono 401 Niebieskich Kart. Złożono 66 wniosków do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Częstochowie, 85 wniosków do Sądu Rodzinnego oraz 1 zawiadomienie do Prokuratury o możliwości popełnienia przestępstwa. Kontynuowano realizację zadań określonych w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej, zgodnych z zapisami gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.

Współpracowano z organizacjami pozarządowymi w ramach partnerstwa lokalnego „Częstochowa – mówimy NIE uzależnieniom i przemocy”. W celu podniesienia efektywności pracy z rodzinami doświadczającymi przemocy, konsultowano się z przedstawicielami podmiotów zajmujących się zwalczaniem przemocy domowej, m.in. Kuratorską Służbą Sądową, Policją, Prokuraturą, Sądem Rodzinnym, oświatą. Uczestniczono w szkoleniach tematycznych dotyczących realizacji procedury „Niebieskie Karty” oraz nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, podnoszących kompetencje i kwalifikacje pracowników MOPS będących członkami grup diagnostyczno-pomocowych. Ponadto brano udział w kampaniach lokalnych: Częstochowskie Dni Profilaktyki oraz Częstochowskie Dni Trzeźwości.

V. DZIAŁANIA W ZAKRESIE PRACY ŚRODOWISKOWEJ

W ramach pracy środowiskowej kontynuowano współpracę z podmiotami ekonomii społecznej działającymi na terenie miasta Częstochowy, tj. Centrum Integracji Społecznej przy ul. Legionów 50A, Centrum Integracji Społecznej przy Fundacji Integracji Społecznej „Feniks”, Centrum Integracji Społecznej przy Stowarzyszeniu Pomocy Potrzebującym „Podaj Dalej”, Powiatowo-Miejskim Centrum Integracji Społecznej działającym w ramach Chrześcijańskiego Stowarzyszenia Dobroczynnego „Jozue” oraz Centrum Integracji Społecznej przy Caritas Archidiecezji Częstochowskiej.

Do uczestnictwa w zajęciach z reintegracji społecznej i zawodowej kierowano osoby korzystające z pomocy społecznej oraz inne osoby z obszaru wykluczenia społecznego, w tym obywatele Ukrainy, którzy na mocy ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, również mogli ubiegać się o tą formę wsparcia. W 2023 r. na podstawie porozumienia w sprawie realizacji Indywidualnych Programów Zatrudnienia Socjalnego w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Częstochowie prace pomocnicze w komórkach organizacyjnych MOPS, na stanowiskach goniec oraz pomoc administracyjna realizowało 6 uczestników CIS przy ul. Legionów 50A.

Tabela 10

Dane dotyczące Centrów Integracji Społecznej

Nazwa	Ogólna liczba skierowań wydanych na okres próbny	Liczba skierowań wydanych dla obywateli Ukrainy
Centrum Integracji Społecznej przy ul. Legionów 50A	115	1
Centrum Integracji Społecznej przy Fundacji Integracji Społecznej „Feniks” przy ul. Legionów 21	138	10
Centrum Integracji Społecznej przy Stowarzyszeniu Pomocy Potrzebującym „Podaj Dalej” przy ul. Złotej 47	21	0
Powiatowo-Miejskie Centrum Integracji Społecznej przy Chrześcijańskim Stowarzyszeniu Dobroczynnym „Jozue” przy ul. Józefa Gaczkowskiego 15a	53	10
Centrum Integracji Społecznej przy Caritas Archidiecezji Częstochowskiej przy ul. Ogrodowej 24/44	47	17
Razem	363	84

Ze względu na brak wystarczających środków w budżecie gminy na zadania fakultatywne, w 2023 r. nie przystąpiono do organizowanych corocznie we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Częstochowie prac społecznie użytecznych dla osób długotrwale bezrobotnych.

Zorganizowano miejsca pracy dla osób skierowanych przez Kuratorską Służbę Sądową do wykonywania na terenie MOPS kary ograniczenia wolności w formie nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne.

Tabela 11**Dane dotyczące nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne**

liczba utworzonych stanowisk pracy	2
liczba ukaranych skierowanych przez Kuratorską Służbę Sądową do wykonywania pracy	7
liczba ukaranych przyjętych i wykonujących pracę oraz kontynuujących wyroki z roku 2022	11
liczba ukaranych, którzy pozytywnie zakończyli wykonywanie kary	5
liczba godzin odpracowanych przez ukaranych	234

VI. DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB UBOGICH, BEZDOMNYCH I ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ

W roku sprawozdawczym w Rejonowych Zespołach Pomocy Społecznej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie przyjęto łącznie 10 980 wniosków o udzielenie pomocy. Wydano 1 461 zaświadczeń oraz 56 postanowień o odmowie wydania zaświadczenia. Przeprowadzono 411 interwencji.

Przyznawanie świadczeń finansowych z pomocy społecznej na realizację bieżących potrzeb rodziny jest rozumiane jako wsparcie w prowadzonej pracy socjalnej mającej na celu usamodzielnienie klienta. Uzyskanie pomocy materialnej uzależnione jest od podjęcia współpracy klienta z pracownikiem socjalnym w przewyżczeniu przyczyn własnej, trudnej sytuacji bytowej. Udzielenie pomocy poprzedza przeprowadzenie wywiadu środowiskowego i wydanie decyzji administracyjnej.

Tabela 12**Dane dotyczące przyznanych zasiłków stałych w Rejonowych Zespołach Pomocy Społecznej**

liczba rodzin	1 143
liczba świadczeń	11 466
koszt w zł	6 806 603

Tabela 13**Dane dotyczące pomocy udzielonej w ramach zadań własnych w Rejonowych Zespołach Pomocy Społecznej**

Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń	Wydatki [zł]
zasiłek celowy	3 062	1 348 756
w tym:		
zasiłek celowy specjalny	420	209 308
paczki czystościowe	360	9 977
sprawienie pogrzebu	23	115 158
zasiłek okresowy	4 875	1 163 771
zasiłek celowy na zakup żywności lub posiłku wieloletni Program „Posiłek w szkole i w domu”	7 528	1 011 930

Tabela 14**Dane dotyczące wydanych decyzji administracyjnych w Rejonowych Zespołach Pomocy Społecznej**

Rodzaj świadczenia	Liczba decyzji
zasiłek celowy	2 955
zasiłek okresowy	2 495
zasiłek stały	1 460
Program „Posiłek w szkole i w domu”: zasiłki celowe	4 601
posiłki w szkole	369
posiłki w jadłodajni	371
paczki żywnościowe	333
inne: paczki czystościowe	250
prawo do świadczeń opieki zdrowotnej	785
odmowne	116

W Rejonowych Zespołach Pomocy Społecznej udzielano pomocy niematerialnej, przede wszystkim osobom starszym i z niepełnosprawnością, rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, osobom bezrobotnym, osobom z zaburzeniami psychicznymi, osobom uzależnionym od alkoholu oraz osobom doświadczającym przemocy. Udzielenie pomocy poprzedzono przeprowadzeniem wywiadu środowiskowego. Pomoc niematerialną realizowano w formie rzeczowej, poprzez wydawanie skierowań FEAD w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020, kierowanie do uczestnictwa w zajęciach prowadzonych przez Centra Integracji Społecznej, gorące posiłki w jadłodajniach, dożywianie dzieci w szkole oraz paczki żywnościowe i czystościowe.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Częstochowie udzielono łącznie 119 porad w ramach świadczenia specjalistycznego poradnictwa prawnego dla osób i rodzin, które mają trudności bądź wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych bez względu na posiadany dochód w zakresie prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego i ochrony praw lokatorów.

Tabela 15**Dane dotyczące udzielonej pomocy niematerialnej w Rejonowych Zespołach Pomocy Społecznej**

Rodzaj udzielonej pomocy	Liczba
rodziny objęte pomocą	1 545
wnioski kierowane do sądu	136
w tym:	
o objęcie nadzorem kuratora/umieszczenie w placówce opiekuńczo-wychowawczej	27
informujące o sytuacji rodzinnej	77
przymusowe leczenie psychiatryczne	11
przymusowe umieszczenie w domu pomocy społecznej	21
wnioski kierowane do prokuratury	1

Rodzaj udzielonej pomocy	Liczba
wnioski kierowane do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych celem leczenia odwykowego	35
osoby skierowane do ośrodka leczenia uzależnień celem podjęcia terapii bądź ustalenia czy jest osobą uzależnioną	62
rodziny objęte asystentem rodziny	97

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Częstochowie udzielano pomocy w postaci pobytu w mieszkaniach treningowych przeznaczonych dla samotnych rodziców z dziećmi, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. W 2023 r. wydano 17 decyzji administracyjnych. Z czterech mieszkań treningowych skorzystały 23 osoby.

Ponadto samotnym rodzicom z małoletnimi dziećmi oraz kobietom w ciąży przyznano pomoc w postaci skierowania do Domu Samotnej Matki i Dziecka w Częstochowie przy ul. ks. Stanisława Staszica 5, prowadzonego przez Caritas Archidiecezji Częstochowskiej. W roku sprawozdawczym wsparciem objęto 38 osób - samotnych rodziców oraz ich dzieci. Głównym celem placówki było zapewnienie niezbędnej pomocy oraz wsparcia w procesie usamodzielnienia i powrotu do społeczności lokalnej. Podopieczni mieli zapewniony pobyt, wyżywienie, opiekę medyczną, pomoc psychologiczną, opiekę duchową oraz wsparcie wychowawców.

Prowadzona praca socjalna miała na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu ich zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Pracą socjalną objęto rodziny wieloproblemowe, a podejmowane działania miały doprowadzić do pozytywnych zmian w funkcjonowaniu rodziny. Wspierano rodziny w wychodzeniu z kryzysu. Każda pozytywna zmiana zachodząca w rodzinie świadczy o skuteczności prowadzonej pracy socjalnej. Dotyczy to nie tylko wyjścia z systemu pomocy społecznej, ale także zminimalizowania dysfunkcji występujących w rodzinie, bowiem istotą prowadzenia pracy socjalnej, przy wykorzystaniu jej narzędzi, jest rozwiązywanie poszczególnych problemów. Prowadząc pracę socjalną pracownicy korzystali z narzędzi, które zwiększają szansę na kompleksową i adekwatną diagnozę, co warunkuje skuteczność działań pracy socjalnej. Ogółem, metodyczną pracę socjalną prowadzono w 302 rodzinach.

Praca socjalna prowadzona wobec osób bezdomnych miała na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu tej grupy osób, ich degradacji biologicznej i społecznej oraz dążenie do usamodzielnienia, głównie poprzez aktywizację zawodową i integrację osób bezdomnych ze społeczeństwem. W 2023 r. pracą socjalną zostało objętych 806 osób. Działania podejmowane w ramach pracy socjalnej polegały na podpisaniu i realizacji kontraktów socjalnych ustalających realizację zadań oraz bieżący monitoring osoby i rodziny. W minionym roku podpisano 394 kontrakty socjalne. Ponadto motywowano i kierowano osoby bezdomne na leczenie odwykowe. Podejmowano działania interwencyjne, mające na celu

monitoring miejsc niemieszkalnych na terenie miasta, celem zapobieżenia utraty zdrowia i życia przez osoby bezdomne. Współpracowano na bieżąco ze Strażą Miejską, Policją, kuratorami, Powiatowym Urzędem Pracy, Centrami Integracji Społecznej, Ośrodkiem Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi, organizacjami pozarządowymi, szpitalami, przychodniami lekarskimi oraz spółdzielniami mieszkaniowymi w zakresie działań podejmowanych na rzecz osób bezdomnych. W ramach podpisanego porozumienia o Partnerstwie Lokalnym na rzecz przeciwdziałania bezdomności na terenie Gminy Miasta Częstochowy odbywały się spotkania, podczas których planowano działania oraz omawiano wszystkie sprawy związane z pomocą osobom bezdomnym przebywającym na terenie miasta Częstochowy.

Prowadzono bieżący nadzór oraz monitoring osób mieszkających w trzech mieszkaniach treningowych. W 2023 r. wydano 13 decyzji kierujących do mieszkań treningowych dla 7 osób. Osobom bezdomnym udzielano również pomocy w postaci schronienia, pomocy rzeczowej, finansowej oraz potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej. Gmina Miasto Częstochowa posiadała zabezpieczonych 230 miejsc w placówkach dla osób bezdomnych, na podstawie umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, tj. Caritas Archidiecezji Częstochowskiej, Fundacją Chrześcijańską „Adullam” i Stowarzyszeniem Wzajemnej Pomocy „Agape”, oraz 35 miejsc w Ogrzewalni Miejskiej przy ul. gen. Władysława Sikorskiego 78a prowadzonej przez Centrum Integracji Społecznej Samorządowy Zakład Budżetowy w Częstochowie. Z uwagi na zwiększenie potrzeb w zakresie zapewnienia schronienia dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, dnia 6 listopada 2023 r. oraz 22 grudnia 2023 r. podpisane zostały aneksy do umowy na realizację schronienia z usługami opiekuńczymi na łączną kwotę 285 000 zł.

W roku sprawozdawczym realizowano 6 zadań z zakresu bezdomności, pod nadzorem merytorycznym Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie. Współpracowano z Centrum Integracji Społecznej, Samorządowym Zakładem Budżetowym przy ul. Legionów 50A, Centrum Integracji Społecznej „Feniks” przy ul. Legionów 21, Powiatowo-Miejskim Centrum Integracji Społecznej „Jozue” oraz Centrum Integracji Społecznej w Częstochowie przy Stowarzyszeniu Pomocy Potrzebującym „Podaj Dalej” przy ul. Złotej 47, kierując osoby bezdomne do uczestnictwa i realizacji indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego.

Tabela 16

Dane dotyczące pomocy udzielonej osobom bezdomnym

Rodzaj udzielonej pomocy	Liczba osób	Liczba decyzji	Wydatki [zł]
udzielenie schronienia	394	794	4 879 440
zasiłek celowy, w tym: na odzież i obuwie, pokrycie kosztu wyrobienia dokumentów tożsamości, zasiłek na bilety, na realizację bieżących potrzeb	199	514	20 011
zasiłek celowy – paczki ze środkami czystości	40	66	1 497
sprowadzenie pogrzebu	14	-	77 896

Rodzaj udzielonej pomocy	Liczba osób	Liczba decyzji	Wydatki [zł]
zasiłek okresowy	139	239	91 093
Program „Posiłek w szkole i w domu”	145	153	29 010
Program „Posiłek w szkole i w domu” – posiłek w jadłodajni	148	273	354 723
zasiłek stały	219	219	1 471 201
nabycie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej przez osoby nieubezpieczone w NFZ	244	439	-

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Częstochowie realizowano Program rządowy „Posiłek w szkole i w domu”. Celem Programu było ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. W ramach realizacji Programu w 2023 r. udzielono wsparcia 2 823 osobom w łącznej wysokości 2 492 167 zł. Na kwotę tę składała się dotacja celowa z budżetu państwa, udzielona przez Wojewodę Śląskiego w wysokości 1 493 964 zł oraz wkład własny gminy w wysokości 998 203 zł.

W ramach Programu realizowano pomoc w postaci posiłków dla dzieci i młodzieży, które udzielane były przy współpracy z placówkami oświatowymi. Pomocy w postaci posiłków udzielano również osobom dorosłym w jadłodajniach, prowadzonych przez Fundację Chrześcijańską „Adullam”, Caritas Archidiecezji Częstochowskiej oraz jadłodajnię prowadzoną przez firmę Awangarda Catering Sp. z o.o. (w okresie od 1 stycznia do 16 marca 2023 r.). Powyższą formą pomocy objęto 557 dzieci i młodzieży oraz 341 osób dorosłych. Łączna kwota wydatkowana na posiłki w placówkach oświatowych to 328 989 zł, natomiast na posiłki w jadłodajniach dla osób dorosłych wydatkowano 1 040 458 zł. Ponadto w ramach Programu przyznano pomoc w postaci zasiłków celowych z przeznaczeniem na zakup posiłku lub produktów żywnościowych dla 1 570 osób na łączną kwotę 1 040 580 zł, jak również pomoc rzeczową w postaci paczek i artykułów żywnościowych dla 201 osób na łączną kwotę 75 341 zł. Ponadto przyznano pomoc obywatelom Ukrainy polegającą na zapewnieniu posiłku dla dzieci i młodzieży w wysokości 22 562 zł.

Koordinowano współpracę z Bankiem Żywności w Częstochowie i Caritas Archidiecezji Częstochowskiej, w zakresie realizowania na terenie miasta Częstochowy Podprogramu 2021 PLUS, w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020. Wspólne działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i organizacji partnerskich pozwoliły dotrzeć z pomocą żywnościową do osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji życiowej i dotkniętych ubóstwem materialnym, w tym do obywateli Ukrainy, którzy w związku z konfliktem zbrojnym na terenie tego kraju, od 24 lutego 2022 r. legalnie przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i przebywali w Częstochowie.

Tabela 17**Dane dotyczące realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020****Podprogram 2021 PLUS**

liczba wydanych skierowań kwalifikujących do udziału w PO PŻ 2014-2020 Podprogram 2021 PLUS w tym do: Caritas Archidiecezji Częstochowskiej Banku Żywności w Częstochowie	1 013 781 232
liczba osób zakwalifikowanych do udziału w PO PŻ 2014-2020 Podprogram 2021 PLUS w tym: liczba obywateli Ukrainy, którzy w związku z konfliktem zbrojnym na terenie tego kraju, od 24 lutego 2022 r. legalnie przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i przebywali w Częstochowie	1 976 272

W ramach wsparcia dla dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo i korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, umożliwiono 3 dzieciom udział w nieodpłatnym wycieczku letnim we Władysławowie, zorganizowanym przez Kuratorium Oświaty w Katowicach.

VII. DZIAŁANIA NA RZECZ OBYWATELI UKRAINY Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ, WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

W związku z trwającym konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy, obywatelom Ukrainy przysługiwało między innymi prawo do świadczeń z pomocy społecznej. W 2023 r. udzielono pomocy w postaci dożywiania dzieci w szkołach i przedszkolach. Łącznie w tym okresie dożywiano 34 dzieci. Kwota dofinansowania pomocy w postaci zasiłku celowego na pokrycie kosztów wyżywienia wyniosła 8 240 zł. Wydano 103 skierowania do otrzymania pomocy żywnościowej w ramach Programu FEAD. Objęto tym Programem 272 osoby. Prowadzono postępowania w zakresie udzielenia zasiłku okresowego na łączną kwotę 2 485 zł oraz zasiłku stałego w łącznej wysokości 13 994 zł. Obywatele Ukrainy złożyli 73 wnioski o wydanie skierowania do uczestnictwa w zajęciach Centrum Integracji Społecznej. Dokonano jednego pochówku (płodu) obywatela Ukrainy. Kwota sprawienia pogrzebu wyniosła 3 024 zł.

Pracownicy socjalni Rejonowych Zespołów Pomocy Społecznej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie udzielali obywatelom Ukrainy indywidualnych porad dotyczących w szczególności uzyskania pomocy humanitarnej, składania wniosków w zakresie przyznania świadczenia dobry start oraz zasad i form pomocy w ramach obowiązujących przepisów prawa. Motywowano do zarejestrowania się w Powiatowym Urzędzie Pracy w Częstochowie. Udzielano informacji w zakresie zgłaszania się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych celem uzyskania świadczeń emerytalno-rentowych.

Ponadto Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie sprawował nadzór nad realizacją praw i obowiązków opiekuna tymczasowego. W roku sprawozdawczym do Rejonowych Zespołów Pomocy Społecznej wpłynęło 45 postanowień w zakresie ustanowienia opiekuna tymczasowego dla małoletnich

obywateli Ukrainy. Za pomocą systemu teleinformatycznego do prowadzenia ewidencji małoletnich obywateli Ukrainy, którzy przybyli na terytorium naszego kraju bez opieki osoby sprawującej faktyczną pieczę nad nimi oraz małoletnich obywateli Ukrainy, którzy przed przybyciem do Polski byli umieszczeni w pieczy zastępczej, dokonano wpisu do ewidencji 2 małoletnich oraz ich opiekunów tymczasowych.

VIII. DZIAŁANIA PODEJMOWANE W CENTRUM POMOCY DZIECKU NIEPEŁNOSPRAWNEMU I JEGO RODZINIE

Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie działa w strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie jako ośrodek wsparcia od 1994 r. Centrum zapewnia wieloprofilową i wielospecjalistyczną terapię dzieciom i osobom z niepełnosprawnością ruchową, w tym ze sprzężeniami, jak również wsparcie psychoedukacyjne dla ich rodzin. Cel priorytetowy Centrum to pomoc we wczesnym wykryciu zaburzeń rozwojowych i psychosomatycznych dziecka, zastosowanie stałej wieloprofilowej rewalidacji, a tym samym przystosowanie dziecka i osoby z dysfunkcją narządu ruchu do pełnego uczestnictwa w życiu i pełnienia ról społecznych.

Ze względu na remont budynku przy ul. Jasnogórskiej 36, w roku sprawozdawczym wszystkie zajęcia terapeutyczne prowadzone były w wyremontowanym budynku przy ul. Jasnogórskiej 34. Rehabilitację prowadzono w 3 salach zajęciowych: sali do kinezyterapii szczególnie dla osób korzystających z Domu Dziennego Pobytu, sali Integracji Sensorycznej oraz terapii w ortezie dynamicznej DUNAG 02, sali do ćwiczeń dla małych dzieci i niemowląt. W ramach Domu Dziennego Pobytu urządzono 3 sale zajęć grupowych – dwie grupy dla osób powyżej 18. roku życia i jedna grupa dla dzieci. Przygotowano dwie sale wielofunkcyjne – pierwsza sala: gabinet logopedyczny, terapii indywidualnej, EEG Biofeedback, druga sala: gabinet logopedyczny, psychologiczny i terapii indywidualnej. Remont budynku przy ul. Jasnogórskiej 36 prowadzono w miarę posiadanych środków finansowych. Część prac, takich jak wymiana oświetlenia na oświetlenie energooszczędne, montaż gniazdek i kontaktów, malowanie drzwi, wykonano we własnym zakresie. Materiał do prac remontowych pozyskano między innymi za pomocą upominkowy o wartości 15 000 zł darowany przez firmę Superhobby Market Budowlany sp. z o. o.

W okresie od kwietnia do grudnia 2023 r. realizowano opiekę wychowawczą w ramach Programu „Opieka wychowawcza” – edycja 2023 r. finansowaną z Funduszu Solidarnościowego. Z Programu skorzystało 34 opiekunów prawnych dzieci z niepełnosprawnością kwalifikujących się do ww. wsparcia. Zrealizowano 1 006 godzin zajęć terapeutycznych. W minionym roku, w Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie wykonano 2 881 godzin specjalistycznych usług opiekuńczych, z czego 1 863 godziny w ramach Ośrodka Rehabilitacji Usprawniającej i 1 018 godzin w ramach Domu Dziennego Pobytu. Przeprowadzono 1 137 konsultacji i terapii, w tym: 113 konsultacji z zakresu rehabilitacji medycznej (porady lekarskie), 590 konsultacji i terapii logopedycznych i 434 psychologicznych.

Tabela 18**Dane dotyczące usług Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie**

Nazwa działu	Liczba osób korzystających
Dom Dziennego Pobytu	28
Ośrodek Rehabilitacji Usprawniającej	96
Klub Dziecka i Rodzica „SŁONECZKO”	23
Ośrodek Konsultacji i Poradnictwa	162

W ramach projektu pn.: „Przebudowa budynku przy ul. Jasnogórskiej 34 w Częstochowie dla Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie”, po roku działalności osiągnięto wskaźnik monitoringowy o wartości 222 osób. Przyjęty wskaźnik dla Centrum zakładał 150 osób korzystających z nowej infrastruktury.

Tabela 19**Dane dotyczące osiągniętych wskaźników**

Nazwa wskaźnika	Osiągnięta wartość wskaźnika
osoby powyżej 18. roku życia	19
poradnictwo dla opiekunów osób z niepełnosprawnością	116
opieka wytchnieniowa	35 dzieci
dzieci do 18. roku życia korzystające z fizjoterapii	52
Razem	222

W listopadzie 2023 r. zorganizowano Międzyprzedszkolny Konkurs Plastyczny „Radosna choinka”. Na konkurs wpłynęło 58 prac z 11 przedszkoli z terenu miasta Częstochowy. Przyznano 3 pierwsze nagrody oraz 8 wyróżnień. Wystawa pokonkursowa dostępna była na stronie internetowej i Facebooku ośrodka oraz na terenie Centrum w formie choinki ubranej nadesłanymi pracami. Ponadto w minionym roku Centrum otrzymało nagrodę na Festiwalu Piosenki Podwórkowej o wartości 386 zł oraz darowiznę w postaci nowoczesnego aparatu do prowadzenia fizykoterapii o wartości 27 768 zł

IX. DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ I OSÓB STARSZYCH

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie realizował pilotażowy Program „Aktywny samorząd”, którego zasadniczym celem było wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Do 31 grudnia 2023 r. wydatkowano kwotę 2 957 779 zł. Zakończenie realizacji Programu nastąpi do 15 kwietnia 2024 r., natomiast umowy zawarte w ramach Programu zostaną całkowicie rozliczone do dnia 31 sierpnia 2024 r.

Tabela 20**Dane dotyczące dofinansowania zadań z Programu „Aktywny samorząd”**

Rodzaj pomocy	Liczba przyjętych wniosków ogółem	Liczba osób objętych dofinansowaniem	Kwota wypłaconego dofinansowania [zł]
dofinansowanie dostosowania samochodu do potrzeb wynikających z niepełnosprawności	10	10	83 515
dofinansowanie uzyskania prawa jazdy	5	4	11 588
dofinansowanie zakupu sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania	213	176	1 685 265
dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi sprzętu i oprogramowania nabytego w ramach programu	96	56	125 400
dofinansowanie kosztów utrzymania sprawności technicznej sprzętu elektronicznego nabytego w ramach programu	2	1	796
dofinansowanie zakupu wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym, skutera inwalidzkiego lub napędu elektrycznego do wózka ręcznego	15	12	246 055
dofinansowanie kosztów utrzymania sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	3	3	5 844
dofinansowanie zakupu protezy, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne	18	17	358 388
dofinansowanie kosztów utrzymania sprawności technicznej posiadanej protezy, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne	2	1	10 054
pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej	16	13	31 523
pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego	10	9	74 250
dofinansowanie kosztów uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym	131	68	325 101

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy z Urzędem Miasta Częstochowy uczestniczył w realizacji Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej – edycja 2023”, finansowanego ze środków Funduszu Solidarnościowego. W ramach Programu, z usług asystenckich skorzystało 115 osób z niepełnosprawnością, które w okresie 9 miesięcy realizacji otrzymały 45 928,5 godzin wsparcia.

Ponadto w ramach zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, wynikających z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, przyznano dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Limit środków przekazanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na realizację zadań w 2023 r. wynosił 7 563 468 zł, z czego wydatkowano 7 562 032 zł.

Tabela 21

Dane dotyczące dofinansowania zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

Rodzaj pomocy	Liczba przyjętych wniosków ogółem	Liczba osób objętych dofinansowaniem	Kwota wypłaconego dofinansowania [zł]
dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	3 479	3 080	1 785 551
dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny dla osób niepełnosprawnych	58	57	49 187
dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny dla osób prawnych i jednostek nieposiadających osobowości prawnej, działających na rzecz osób niepełnosprawnych	4	4	22 858
dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych	2 662	609 uczestników 473 opiekunów	1 855 009
dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych	79	37	858 700
dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się i technicznych	109	78	241 300
dofinansowanie organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	46	41 umów 1 973 osoby	242 267
dofinansowanie kosztów działalności warsztatu terapii zajęciowej	liczba miejsc 85	85	2 507 160

W ramach działalności bezpłatnej wypożyczalni sprzętu ortopedycznego i rehabilitacyjnego dla mieszkańców miasta Częstochowy wpłynęło 45 wniosków o wypożyczenie sprzętu. W 2023 r. zawarto 37 umów, natomiast 8 osób zrezygnowało z wypożyczenia sprzętu.

Pomoc w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych realizowano w Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie przy ul. Jasnogórskiej 36. Wydano 220 decyzji administracyjnych przeznaczonych dla 123 osób. Ponadto dla tej formy pomocy świadczonej w Częstochowskim Centrum dla Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną przy ul. Marszałka Ferdynanda Focha 71a wydano 24 decyzje administracyjne przeznaczone dla 11 osób. Ogółem wydano 244 decyzje administracyjne na pomoc w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych przeznaczonych dla 134 osób.

Tabela 22**Dane dotyczące kierowania do ośrodków wsparcia**

Nazwa placówki	Liczba decyzji	Liczba osób objętych pomocą
Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie przy ul. Jasnogórskiej 36	220	123
Dom Dziennego Pobytu dla Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną przy ul. Marszałka Ferdynanda Focha 71a	73	44
Dzienny Dom Pomocy Społecznej przy ul. ks. Stanisława Staszica 10	68	36
Dzienny Dom „Senior+” przy ul. Wincentego Rapackiego 3/5	68	37
Dzienny Dom „Senior+” przy ul. Marysia 93	53	35
Dom Samotnej Matki i Dziecka przy ul. ks. Stanisława Staszica 5	72	38
Środowiskowy Dom Samopomocy przy ul. Lakowej 101	40	40
Całodobowy Ośrodek Wsparcia przy ul. Marszałka Ferdynanda Focha 71a	16	9
Środowiskowy Dom Samopomocy przy ul. Feliksa Nowowiejskiego 15	17	17

Osobom z niepełnosprawnością intelektualną lub zaburzeniami psychicznymi udzielono pomocy w postaci pobytu w mieszkaniach wspomaganych funkcjonujących przy Częstochowskim Centrum dla Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną. W 2023 r. wydano 16 decyzji administracyjnych. Z niniejszej formy pomocy skorzystało 6 osób.

Osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagały pomocy innych osób, udzielono pomocy w postaci usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania. Usługi te obejmowały przede wszystkim pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości również zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Pomoc w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi udzielana była ze względu na problemy w funkcjonowaniu w społeczeństwie, spowodowane zaburzeniami psychicznymi. W minionym roku wydano 1 140 decyzji administracyjnych przyznających pomoc w formie usług opiekuńczych dla 627 podopiecznych oraz 59 decyzji dla 32 podopiecznych objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Zadania z zakresu pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi były realizowane przez Spółdzielnię Socjalną „Jasne, że zmiana”.

Tabela 23**Dane dotyczące usług opiekuńczych**

Rodzaj usług	Liczba osób
usługi opiekuńcze	627
w tym:	
osoby samotne	200
osoby samotnie gospodarujące	385
osoby zamieszkałe z rodziną	42
specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	32
w tym:	
osoby samotne	29
osoby zamieszkałe z rodziną	3

Program „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2023 realizowano na rzecz osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności, których członkowie rodzin lub opiekunowie sprawowali bezpośrednią opiekę, wymagali wsparcia w postaci doraźnej, krótkotrwałej przerwy w sprawowaniu opieki oraz podniesienia swoich umiejętności i wiedzy w zakresie opieki nad tymi osobami. Program adresowany był również do dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności, jeżeli występowała konieczność stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, jak również konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Zadanie świadczenia usługi opieki wytchnieniowej w formie pobytu dziennego w miejscu zamieszkania zostało przekazane przez Gminę Miasto Częstochowa do realizacji Polskiemu Stowarzyszeniu na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną KOŁO w Częstochowie oraz Fundacji Oczami Brata. Zadanie realizowane było od maja do grudnia 2023 r. Ponadto świadczenie usługi opieki wytchnieniowej w ośrodku wsparcia realizowano w Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie przy ul. Jasnogórskiej 36 w Częstochowie.

Gmina Miasto Częstochowa otrzymała od Wojewody Śląskiego na realizację Programu „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2023 kwotę 466 752 zł, w tym: 405 216 zł na świadczenie usługi opieki wytchnieniowej w formie pobytu dziennego w miejscu zamieszkania w ilości 10 320 godzin oraz świadczenie usług opieki wytchnieniowej w ośrodku wsparcia w ilości 1 360 godzin. W ramach Programu zrealizowano 10 086 godzin usługi opieki wytchnieniowej w formie pobytu dziennego dla 78 osób, w tym: 40 osób skorzystało z usług opieki wytchnieniowej w formie pobytu dziennego w miejscu zamieszkania i 2 osoby, które sprawowały opiekę nad 2 dziećmi z niepełnosprawnością oraz 34 osoby sprawujące opiekę nad 36 dziećmi z niepełnosprawnością skorzystały z usług opieki wytchnieniowej w ośrodku wsparcia. W toku realizacji Programu z pomocy w formie usług opieki wytchnieniowej w ośrodku wsparcia skorzystały 2 osoby, które sprawowały opiekę nad 2 dziećmi z niepełnosprawnością.

Osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności, niemogącym samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu udzielano pomocy w postaci skierowania i umieszczenia w domu pomocy społecznej. W 2023 r. umieszczono 72 osoby z terenu miasta Częstochowy w domach pomocy społecznej, z czego 51 osób w domach pomocy społecznej położonych na terenie miasta Częstochowy, w tym w Domu Pomocy Społecznej w Częstochowie przy ul. Wieluńskiej 1, w Domu Pomocy Społecznej w Częstochowie przy ul. Wesolej 14, w Domu Pomocy Społecznej w Częstochowie przy ul. św. Jadwigi 84/86 oraz w Domu Pomocy Społecznej w Częstochowie przy ul. prof. Stanisława Kontkiewicza 2, natomiast 2 osoby zostały umieszczone w Domu Pomocy Społecznej Domus Misericordiae w Częstochowie przy ul. Ogrodowej 28. Ponadto 19 osób zostało umieszczonych w domach pomocy społecznej poza terenem naszego miasta, między innymi w Lublińcu, Blachowni, Poraju, Turowie, Woli Czaryskiej, Załęczu Małym, Gierałcicach, Końskich oraz we Włoszczowej. Realizując przedmiotowe zadanie wydano 1 245 decyzji.

Tabela 24

Dane dotyczące umieszczania osób w domach pomocy społecznej

Nazwa domu	Liczba miejsc	Liczba umieszczonych osób	Liczba umieszczonych osób z terenu Częstochowy	Liczba umieszczonych osób spoza terenu Częstochowy
Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenie Sióstr Wincenta a' Paulo w Częstochowie dla osób w podeszłym wieku przy ul. Wieluńskiej 1	135	40	32	8
Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenie Sióstr Albertynek Posługującym Ubogim w Częstochowie dla niepełnosprawnych intelektualnie kobiet przy ul. Wesolej 14	85	6	5	1
Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenie Braci Albertynow w Częstochowie dla niepełnosprawnych intelektualnie mężczyzn przy ul. św. Jadwigi 84/86	82	5	2	3
Dom Pomocy Społecznej w Częstochowie dla osób przewlekle psychicznie chorych przy ul. prof. Stanisława Kontkiewicza 2	192	12	12	0

Tabela 25**Dane dotyczące wydanych decyzji w zakresie domów pomocy społecznej**

Rodzaj decyzji	Liczba wydanych decyzji
umieszczenie w domu pomocy społecznej	66
skierowanie do domu pomocy społecznej	89
odmowa skierowania do domu pomocy społecznej	31
umorzenie postępowania	149
zmiana odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej	624
zmiana skierowania do domu pomocy społecznej	12
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	89
naliczenie odpłatności na rzecz osoby umieszczonej w domu pomocy społecznej	41
uchylenia decyzji	34
częściowe i całkowite zwolnienie na rzecz osoby umieszczonej w domu pomocy społecznej	8
odmowa zwolnienia na rzecz osoby umieszczonej w domu pomocy społecznej	25
zmiana odpłatności na rzecz osoby umieszczonej w domu pomocy społecznej	4
postanowienia	3
inne wydane decyzje	70

W roku sprawozdawczym, po trzyletniej przerwie i czasowym zawieszeniu Akcji „Kawiarenka dla Seniora”, związanym z obowiązującym w tych latach na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanem zagrożenia epidemicznego i stanem epidemii w związku z COVID-19, w okresie od sierpnia do października 2023 r. zrealizowano XIII edycję Akcji. Dzięki uprzejmości lokalnych restauratorów, częstochowscy seniorzy w wybranych kawiarniach, restauracjach i klubach mogli za symboliczne 2 zł kupić kawę bądź herbatę. Beneficjentami Akcji byli mieszkańcy Częstochowy (kobiety i mężczyźni powyżej 60. roku życia), bez względu na wysokość posiadanego dochodu. Podstawowym założeniem Akcji była aktywizacja osób w wieku senioralnym oraz umożliwienie tej grupie osób pełniejszego udziału w życiu społecznym naszego miasta. Podczas realizacji Akcji wydano 1 669 kuponów uprawniających do zakupu kawy lub herbaty za 2 zł w 12 lokalach gastronomicznych.

X. WYPŁACANIE WYNAGRODZENIA ZA SPRAWOWANIE OPIEKI

Wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki należy do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie realizując zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej wypłacał przyznane przez sąd wynagrodzenie za sprawowanie opieki dla ustanowionych opiekunów prawnych. W minionym roku wydatkowano kwotę 297 415 zł. Środki te przeznaczone były na wypłatę wynagrodzenia dla 40 opiekunów prawnych. Z tego tytułu wypłacono łącznie 567 świadczeń.

XI. REALIZACJA PROJEKTÓW WSPÓŁFINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ

„Przyszłość to My – CIS rozwój”

Okres realizacji: 1 października 2019 r. – 1 maja 2023 r.

Wykonanie budżetu w 2023 r.: po stronie MOPS – 123 866 zł

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie realizował część działań związanych z realizacją projektu „Przyszłość to My – CIS rozwój”, którego liderem była Fundacja Integracji Społecznej „Feniks”. Celem projektu było zwiększenie zdolności do zatrudnienia 120 osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez wsparcie społeczno-zawodowe w Centrum Integracji Społecznej „Feniks” oraz 120 osób z ich otoczenia. Łącznie, w okresie realizacji projektu wsparciem planowano objąć 240 osób. Reintegracja zawodowa miała przyczynić się do odbudowy i podtrzymania zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy. Reintegracja społeczna odbywała się poprzez zajęcia w pracowniach, kursy kwalifikacyjne oraz staże i miała na celu przywrócenie lub wzmocnienie kompetencji społecznych, zaradności, samodzielności i aktywności społecznej uczestników oraz osób z ich najbliższego otoczenia. Uczestnicy projektu brali udział w warsztatach: specjalistycznym mobilnych usług sprzętających, szwalniczym, poligraficzno-graficznym, a także warsztacie remontowym i aranżacji wnętrz.

W 2023 r. pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie współpracujący w ramach projektu podjęli następujące działania:

- regularnie kontaktowali się z uczestnikami projektu, prowadząc pracę socjalną. Praca socjalna polegała na rozpoznawaniu potrzeb uczestników, udzielaniu uczestnikom wsparcia emocjonalnego, rozmowach dotyczących racjonalnego gospodarowania budżetem domowym, konieczności regulowania opłat czynszowych i utrzymywania abstynencji od alkoholu. Przekazywano także informacje dotyczące możliwych form pomocy, w tym uzyskania pomocy psychologicznej. Pracownicy przypominali uczestnikom o konieczności przestrzegania zasad profilaktyki i higieny osobistej. Informowali o badaniach profilaktycznych, aktywnym stylu życia oraz zdrowym odżywianiu. Ponadto motywowali uczestników do sumiennego wywiązywania się z obowiązków wynikających z realizacji Indywidualnego Programu Zatrudnienia Socjalnego oraz dalszego udziału w projekcie, a także do przestrzegania regulaminu obowiązującego w CIS,
- sporządzali dokumentację merytoryczną w celu wydania skierowań do udziału w zajęciach w Centrum Integracji Społecznej „Feniks” oraz kwalifikacji,
- regularnie kontaktowali się z Centrum Integracji Społecznej „Feniks” – wymieniali informacje dotyczące działań merytorycznych odnośnie uczestników projektu, weryfikowali czy uczestnicy wywiązują się z postanowień Indywidualnego Programu Zatrudnienia Socjalnego.

Pracownicy socjalni MOPS skierowali 2 osoby do uczestnictwa w warsztacie: Stworzenie nowych miejsc pracy w ramach warsztatów specjalistycznych, mobilnych usług sprzątających. W 2023 r. w działaniach projektowych uczestniczyły 42 osoby, z którymi pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej prowadzili pogłębioną pracę socjalną.

„Usługi społeczne na rzecz ograniczenia skutków kryzysu wywołanego konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy – Gmina Miasto Częstochowa – cz. 3”

Okres realizacji: 1 grudnia 2022 r. – 30 czerwca 2023 r.

Wykonanie budżetu w 2023 r.: 422 441 zł

Głównym celem projektu była poprawa funkcjonowania rodzin dotkniętych skutkami kryzysu migracyjnego związanego z wojną na terytorium Ukrainy, przebywających na terenie Gminy Miasta Częstochowa, poprzez realizację usług z zakresu wsparcia rodziny wynikających z indywidualnych potrzeb z uwzględnieniem specyfiki grupy docelowej. W ramach projektu realizowane było:

- wsparcie asystenta integracyjnego, przyczyniające się do zaspokojenia potrzeb społeczności cudzoziemców w zakresie dostępu do usług związanych z integracją w społeczeństwie poprzez rozwój indywidualny oraz wzmocnienie aktywności w różnych obszarach życia społecznego,
- pomoc psychologiczna w postaci specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, poprzez indywidualną diagnozę i terapię psychologiczną, mającą na celu wsparcie ukraińskich rodzin uciekających przed konfliktem zbrojnym z terytorium własnego państwa, które wykazywały zaburzenia w funkcjonowaniu i wymagały podjęcia adekwatnych działań wspierających,
- wsparcie w postaci zajęć z zakresu rozwijania umiejętności psychospołecznych,
- działania środowiskowe i integracyjne, tj. warsztaty budowania poczucia własnej wartości, dyskusje i wykłady o tematyce związanej z prawami uchodźców i poszanowaniu ich dóbr osobistych, szkolenia z zakresu opieki zdrowotnej oraz korzystania z usług instytucji publicznych w Polsce,
- wsparcie tłumacza języka ukraińskiego,
- wyjazd integracyjny, podczas którego realizowane były warsztaty na temat skutecznego radzenia sobie z traumą i zespołem stresu pourazowego wywołanymi skutkami wojny,
- spotkanie integracyjne dla uczestników projektu oraz ich rodzin, podsumowujące efekty całego projektu.

Wsparciem w ramach projektu objętych zostało 144 osoby uciekające z terenu Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terenie tego kraju, które przybyły legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej od dnia 24 lutego 2022 r. i na dzień przystąpienia do projektu przebywały na terenie Gminy Miasta Częstochowa.

„Rodzina, razem możemy więcej”

Okres realizacji: 1 sierpnia 2021 r. – 30 czerwca 2023 r.

Projekt zakładał udział osób zamieszkałych na terenie miasta Częstochowy będących w sytuacji zagrożenia bądź wykluczenia społeczno-zawodowego, którego celem był wzrost dostępności i jakości usług społecznych zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu poprzez przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym i zagrożeniu umieszczenia dzieci poza biologiczną rodziną. Udział w projekcie był bezpłatny. Wszystkie formy wsparcia były realizowane kompleksowo zgodnie z indywidualnymi potrzebami uczestników i uczestniczek projektu. Wsparcie prowadziło do poprawy jakości życia osób zwracających się o pomoc, ich rozwoju i optymalizacji poczynań związanych z różnymi aspektami funkcjonowania indywidualnego, grupowego, rodzinnego i zawodowego. W 2023 r. do projektu zgłoszonych zostało 12 rodzin.

W ramach projektu zaplanowano realizację następujących typów zadań:

- rozwój rodzinnej pieczy zastępczej – 4 edycje Szkoły Rodzica,
- Specjalistyczna Poradnia rodzinna: psycholog – psychoterapeuta w tym uzależnień, logopeda, psychiatra, edukator seksualny, mediator, dietetyk, grupy wsparcia,
- rozwój asystentury rodzinnej i innych form pracy z rodziną,
- pogłębiona praca socjalna z rodzinami.

Uczestnikami projektu były osoby bezpośrednio korzystające z wymienionych usług:

- niepełnoletni doświadczający przemocy w rodzinie (fizycznej, psychicznej, seksualnej), zaniedbania, sytuacji kryzysowej, pozostawione bez opieki, narażone na niebezpieczeństwo, potrzebujący krótkoterminowej pomocy i wsparcia do czasu rozwiązania sytuacji kryzysowej oraz niepełnoletni w chronicznym kryzysie,
- rodziny biologiczne (objęte wsparciem asystenta rodziny) przejawiające różnego typu dysfunkcje (np. patologie społeczne, zaburzenie struktury z powodu rozpadu małżeństwa, braku wiedzy i kwalifikacji do wychowania dzieci),
- rodziny zastępcze, kandydaci na rodziny zastępcze, prowadzące rodzinne domy dziecka.

„Akcja – Aktywizacja II”

Okres realizacji: 1 stycznia 2021 r. – 30 września 2023 r.

Wykonanie budżetu w 2023 r.: 3 008 zł

Celem projektu było zwiększenie zdolności osób wykluczonych społecznie i zagrożonych wykluczeniem społecznym do powrotu na otwarty rynek pracy poprzez aktywizację i reintegrację zawodową i społeczną 113 uczestników CIS z terenów miejskich z Gminy Miasta Częstochowy

oraz zwiększenie potencjału Centrum Integracji Społecznej „Podaj Dalej” poprzez rozwój i doposażenie istniejących czterech warsztatów zawodowych. Projekt zakładał pracę ze środowiskiem zagrożonym wykluczeniem społecznym oraz wykluczonym społecznie. Zakładano, że poprzez realizację zadania, zwiększona zostanie zdolność do zatrudnienia osób, które dotychczas pozostają poza otwartym rynkiem pracy. Uczestnicy projektu realizowali indywidualne ścieżki reintegracji społeczno-zawodowej. Reintegracja zawodowa przyczyniła się do odbudowy i podtrzymania zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy. Zajęcia odbywały się w pracowniach warsztatowych: remontowo-stolarskim, poligrafii i introligacji, aranżacji wnętrz i handmade oraz administracji i teleinformatyki. Reintegracja społeczna miała na celu przywrócenie lub wzmocnienie kompetencji społecznych, zaradności, samodzielności i aktywności społecznej uczestników.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie realizował część działań projektu „Akcja – Aktywizacja II” reprezentując Gminę Miasto Częstochowa – Partnera projektu. Liderem projektu było Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym „Podaj dalej”. Do zadań pracowników socjalnych MOPS należała w szczególności współpraca z zespołem wspierającym realizację Indywidualnego Programu Zatrudnienia Socjalnego w zakresie kwalifikacji uczestników do zajęć, wyznaczanie ścieżki reintegracji społecznej uczestnika, rekomendacja do kontynuowania postanowień IPZS po okresie próbnym oraz wspieranie poszerzoną pracą socjalną osoby realizującej IPZS przez cały okres jej uczestnictwa w projekcie. Uczestnicy projektu otrzymali następujące formy wsparcia: zatrudnienie socjalne w ramach CIS, świadczenie integracyjne, które było wolne od zajęć komorniczych, zajęcia z doradcą zawodowym i pośrednikiem pracy, doradztwo prawne, wsparcie psychologiczne, doradztwo ekonomiczne, wsparcie specjalisty terapii uzależnień, codzienny ciepły posiłek, bezpłatne wyjścia do miejsc kultury i rozrywki dla uczestników oraz ich rodzin oraz pakiety reintegracyjne po półrocznym uczestnictwie.

Pracownicy socjalni MOPS skierowali do uczestnictwa w projekcie następującą liczbę klientów:

- warsztat: Administracja i teleinformatyka – 3 osoby,
- warsztat: Aranżacja wnętrz i handmade – 6 osób,
- warsztat: Poligrafia i introligatorstwo – 2 osoby,
- warsztat: Remontowo-stolarski – 4 osoby.

„Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19”

Okres realizacji: 5 sierpnia 2020 r. – 31 grudnia 2020 r.

Od 1 stycznia 2021 r. rozpoczął się pięcioletni okres trwałości projektu „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19” realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020, Działania 2.8 Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym, PI 9iv: Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych

oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Głównym zadaniem w okresie trwałości projektu jest monitorowanie użyczonego rodzinom zastępczym sprzętu komputerowego i audiowizualnego. W II i IV kwartale roku 2023 pracownicy Sekcji Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej we współpracy z pracownikami Sekcji Informatyki przeprowadzili monitoring sprzętu komputerowego oraz audiowizualnego w 40 miejscach zamieszkania uczestników projektu oraz w 4 placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Wyznaczony pracownik Sekcji ds. Projektów i Współpracy Międzysektorowej systematycznie aktualizował listę uczestników projektu wraz z wykazem zawartych umów użyczenia, współpracował w tym zakresie z koordynatorami ze strony Stowarzyszenia na rzecz pomocy dziecku i rodzinie „DLA RODZINY”.

W sytuacjach rozwiązania lub ustania pieczy zastępczej zwracany sprzęt przekazywany był w drodze umowy użyczenia kolejnej rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej, w której przebywa osoba uprawniona do otrzymania sprzętu.

W roku 2023 r. w Częstochowie wsparciem w postaci użyczonego sprzętu komputerowego do nauki zdalnej oraz sprzętu multimedialnego (drukarki, urządzenia wielofunkcyjne, głośniki, słuchawki bezprzewodowe, projektory z rzutnikami, telewizory) objęto 164 podmioty, w tym: 114 rodzin zastępczych spokrewnionych, 12 rodzin zastępczych zawodowych, 25 rodzin zastępczych niezawodowych, 4 rodzinne domy dziecka oraz 9 placówek opiekuńczo-wychowawczych.

XII. WYKAZ POTRZEB W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ, WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA 2024 ROK

1. Potrzeby w zakresie pomocy społecznej:

- podejmowanie działań mających na celu podnoszenie prestiżu pracowników pomocy społecznej jako specjalistów zajmujących się kluczowym obszarem wsparcia oferowanego mieszkankom i mieszkańcom Częstochowy,
- zmiany systemowe dotyczące obszaru pomocy osobom doświadczającym przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci – m.in.: zmiany legislacyjne, w tym dotyczące ustawy o pomocy społecznej, poszerzenie lub szczegółowe określenie kompetencji poszczególnych służb wchodzących w skład systemu wsparcia rodziny, zacieśnienie współpracy oraz umożliwienie płynnej i szybkiej wymiany informacji przez poszczególne instytucje mające kontakt z rodziną, wypracowanie nowych narzędzi umożliwiających specjalistom jeszcze skuteczniejsze działania,
- poprawa systemu wsparcia rodziny poprzez wypracowanie ogólnopolskich standardów współpracy instytucji pomocy społecznej oraz pozostałych instytucji wchodzących w skład systemu wsparcia – ze szczególnym uwzględnieniem procedur sądowych, które umożliwiłyby

pracownikom pomocy społecznej natychmiastowe reagowanie w sytuacjach wymagających decyzji sądu,

- zmiany procedur sądowych oraz zmiany legislacyjne, w zakresie umożliwienia skutecznych działań pracowników socjalnych, dotyczących zabezpieczenia sytuacji osób starszych wymagających całodobowej opieki, szczególnie osób z demencją, które nie wyrażają zgody na wsparcie oferowane w ramach systemu pomocy społecznej, samotnych, albo posiadających rodziny, które nie realizują opieki w sposób właściwy lub nie zabezpieczają wszystkich potrzeb podopiecznego,
- zwiększenie środków na realizację zadań o charakterze własnym w zakresie udzielania świadczeń w postaci zasiłków celowych dla mieszkańców miasta,
- objęcie superwizją pracowników socjalnych pracujących z rodzinami oraz innych pracowników MOPS,
- kontynuowanie działań w zakresie dalszej współpracy z podmiotami na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- wsparcie Zespołów ds. Pracy Socjalnej przez specjalistów (psycholog, pedagog oraz psychiatra),
- podnoszenie kompetencji pracowników, w obszarach realizowanych przez nich nowych zadań,
- stworzenie lokalnej – gminnej bazy tłumaczy w celu zapewnienia dostępu pracowników MOPS do tłumaczy języków obcych w związku z załatwianiem indywidualnych spraw cudzoziemców,
- rozwój pomocy dla osób niepełnosprawnych przewidzianej w Programie „Aktywny samorząd”, zwłaszcza pomocy w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym oraz pomocy w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej. Współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz placówkami edukacyjnymi, w celu promowania ww. pomocy dla osób z niepełnosprawnością.

2. Potrzeby w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej:

- intensyfikacja działań ukierunkowanych na rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej, w szczególności zmierzających do utworzenia rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego,
- utworzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej z miejscami interwencyjnymi, w celu prawidłowej realizacji ustawowo nałożonego obowiązku – zapewnienia dzieciom pieczy w placówce opiekuńczo-wychowawczej,
- poprawa finansowania rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka poprzez podwyższenie wynagrodzenia,
- ogłoszenie konkursów ofert na realizację zadań publicznych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, tj.: „Opieka oraz wychowanie dzieci i młodzieży w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych”, „Zapewnienie wsparcia rodzinie poprzez objęcie

- dziecka opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego”, „Realizacja zadań w zakresie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dla Miasta Częstochowy przewidzianych dla Częstochowskiego Centrum Wsparcia Rodziny” oraz zwiększenie dotacji celowej na realizację tych zadań, w celu umożliwienia organizacjom pozarządowym zatrudnienia specjalistów, tj.: psychologa, pedagoga, superwizora, asystenta rodziny, koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, wychowawcy czy terapeuty oraz podniesienia jakości świadczonych usług,
- poszukiwanie i ustanawianie rodzin wspierających jako formy wsparcia skierowanego dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.

**Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Częstochowie
(-) Małgorzata Mruszczyk**

WYKAZ TABEL

Tabela 1 Dane dotyczące wydatków zrealizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie w 2023 roku _____	5
Tabela 2 Dane dotyczące dochodzenia należności _____	8
Tabela 3 Dane dotyczące rodzinnej pieczy zastępczej _____	9
Tabela 4 Dane dotyczące świadczeń _____	9
Tabela 5 Dane dotyczące umieszczenia dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych _____	9
Tabela 6 Dane dotyczące skierowań do placówek opiekuńczo-wychowawczych _____	10
Tabela 7 Dane dotyczące opłaty rodziców za pobyt dziecka w pieczy zastępczej _____	11
Tabela 8 Dane dotyczące usamodzielnienia wychowanków _____	11
Tabela 9 Dane dotyczące wspierania rodziny, pomocy w opiece i wychowaniu _____	12
Tabela 10 Dane dotyczące Centrów Integracji Społecznej _____	14
Tabela 11 Dane dotyczące nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne _____	15
Tabela 12 Dane dotyczące przyznanych zasiłków stałych w Rejonowych Zespołach Pomocy Społecznej _____	15
Tabela 13 Dane dotyczące pomocy udzielonej w ramach zadań własnych w Rejonowych Zespołach Pomocy Społecznej _____	15
Tabela 14 Dane dotyczące wydanych decyzji administracyjnych w Rejonowych Zespołach Pomocy Społecznej _____	16
Tabela 15 Dane dotyczące udzielonej pomocy niematerialnej w Rejonowych Zespołach Pomocy Społecznej _____	16
Tabela 16 Dane dotyczące pomocy udzielonej osobom bezdomnym _____	18
Tabela 17 Dane dotyczące realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Podprogram 2021 PLUS _____	20
Tabela 18 Dane dotyczące usług Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie _____	22
Tabela 19 Dane dotyczące osiągniętych wskaźników _____	22
Tabela 20 Dane dotyczące dofinansowania zadań z Programu „Aktywny samorząd” _____	23
Tabela 21 Dane dotyczące dofinansowania zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych _____	24
Tabela 22 Dane dotyczące kierowania do ośrodków wsparcia _____	25
Tabela 23 Dane dotyczące usług opiekuńczych _____	26
Tabela 24 Dane dotyczące umieszczania osób w domach pomocy społecznej _____	27
Tabela 25 Dane dotyczące wydanych decyzji w zakresie domów pomocy społecznej _____	28